

V Bruseli 12. februára 2021
REV2 – nahrádza oznámenie (REV1)
z 27. apríla 2018

OZNAM ZAJINTERESOVANÝM STRANÁM

VYSTÚPENIE SPOJENÉHO KRÁĽOVSTVA Z EÚ A PRAVIDLÁ EÚ V OBLASTI VNÚTORNÉHO TRHU S ENERGIOU

Spojené kráľovstvo 1. februára 2020 vystúpilo z Európskej únie a stalo sa „tretou krajinou“¹. V dohode o vystúpení² sa stanovuje prechodné obdobie, ktoré sa skončilo 31. decembra 2020. V dohode o vystúpení sú aj ustanovenia týkajúce sa odlúčenia v niektorých prípadoch po skončení prechodného obdobia.

Európska únia a Spojené kráľovstvo počas prechodného obdobia rokovali o dohode o obchode a spolupráci, ktorá bola podpísaná 30. decembra 2020³ a predbežne sa vykonáva od 1. januára 2021⁴.

Všetky zainteresované strany, a najmä hospodárske subjekty, sa upozorňujú na právny stav platný od skončenia prechodného obdobia vzhľadom na dohodu o obchode a spolupráci (časť A nižšie). V tomto oznámení sa vysvetľujú aj pravidlá, ktoré sú od skončenia prechodného obdobia uplatniteľné na Severné Írsko (časť B ďalej).

Upozornenie: Toto oznámenie sa netýka pravidiel EÚ v oblasti:

- obchodovania s emisiami skleníkových plynov,
- finančných služieb,
- potvrdení o pôvode a udeľovania osvedčení pre inštalatérov,
- DPH a spotrebnej dane.

Oznámenia o týchto oblastiach sa pripravujú alebo už boli publikované.

¹ Tretia krajina je krajina, ktorá nie je členom Európskej únie.

² Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu, Ú. v. EÚ L 29, 31.1.2020, s. 7 (ďalej len „dohoda o vystúpení“).

³ Dohoda o obchode a spolupráci medzi Európskou úniou a Európskym spoločenstvom pre atómovú energiu na jednej strane a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska na strane druhej, Ú. v. EÚ L 444, 31.12.2020, s. 14.

⁴ Ú. v. EÚ L 1, 1.1.2021, s. 1.

A. PRÁVNÝ STAV OD SKONČENIA PRECHODNÉHO OBDOBIA

Od 1. januára 2021 sa *acquis* EÚ v oblasti vnútorného trhu s energiou⁵ už neuplatňuje na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve⁶.

Bude to mať najmä tieto dôsledky:

1. KOMPENZÁCIA MEDZI PREVÁDZKOVATEĽMI PRENOSOVÝCH SÚSTAV (PPS)

V nariadení (EÚ) 2019/943⁷ sa stanovujú zásady kompenzačného mechanizmu uplatňovaného medzi PPS a poplatkov za prístup do sústav.

Na základe týchto zásad sa v nariadení Komisie (EÚ) č. 838/2010⁸ stanovuje, že PPS z EÚ prináleží kompenzácia za prijímanie cezhraničných tokov elektriny do svojich sietí. Táto kompenzácia nahrádza explicitné poplatky za používanie spojovacích vedení.

Pokiaľ ide o dovoz a vývoz elektriny z tretích krajín, v nariadení Komisie (EÚ) č. 838/2010⁹ sa stanovuje, že za všetky plánované dovozy a vývozy elektriny zo všetkých tretích krajín, ktoré neprijali dohodu, na základe ktorej by uplatňovali právo Únie, sa musí platiť poplatok za používanie prenosovej sústavy.

V článku ENER.13 ods. 3 dohody o obchode a spolupráci sa stanovuje, že každá zmluvná strana prijme potrebné opatrenia na zabezpečenie čo najskoršieho uzavretia mnohostrannej dohody týkajúcej sa kompenzácie nákladov na prijímanie cezhraničných tokov elektrickej energie medzi PPS, ktorí sa zúčastňujú na kompenzačnom mechanizme uplatňovanom medzi PPS zriadenom nariadením Komisie (EÚ) č. 838/2010, a PPS Spojeného kráľovstva.

Cieľom mnohostrannej dohody je zabezpečiť, i) aby sa s PPS Spojeného kráľovstva zaobchádzalo na rovnocennom základe ako s PPS v krajine, ktorá sa zúčastňuje na kompenzačnom mechanizme uplatňovanom medzi PPS; a ii) aby zaobchádzanie s PPS Spojeného kráľovstva nebolo priaznivejšie v porovnaní so zaobchádzaním, ktoré by sa

⁵ Smernica (EÚ) 2019/944 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125; smernica 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94; nariadenie (EÚ) 2019/942, ktorým sa zriaďuje Agentúra Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky, Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 22; nariadenie (EÚ) 2019/943 o vnútornom trhu s elektrinou, Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54; nariadenie (EÚ) 2019/941 o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie, Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 1; nariadenie (ES) č. 715/2009 o podmienkach prístupu do prepravných sietí pre zemný plyn, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 36; nariadenie (EÚ) č. 1227/2011 o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou, Ú. v. EÚ L 163, 15.6.2013, s. 1.

⁶ Pokiaľ ide o uplatniteľnosť určitých pravidiel týkajúcich sa vnútorného trhu EÚ s energiou na Severné Írsko, pozri časť B tohto oznámenia.

⁷ Nariadenie (EÚ) 2019/943 o vnútornom trhu s elektrinou, Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 54.

⁸ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 838/2010 z 23. septembra 2010, ktorým sa ustanovujú usmernenia týkajúce sa mechanizmu kompenzácie medzi prevádzkovateľmi prenosových sústav a spoločného regulačného prístupu k spoplatneniu prenosov, Ú. v. EÚ L 250, 24.9.2010, s. 5; pozri najmä prílohu A body 2 a 3.

⁹ Bod 7 prílohy A k nariadeniu Komisie (EÚ) č. 838/2010.

uplatňovalo na PPS, ktorý sa zúčastňuje na kompenzačnom mechanizme uplatňovanom medzi PPS.

2. PREPOJITEĽNOSŤ ENERGETICKÝCH SIETÍ

V právnych predpisoch EÚ týkajúcich sa trhu s plynom a elektrinou sa stanovujú pravidlá výpočtu a pridelovania kapacít spojovacích vedení a stanovujú sa mechanizmy na uľahčenie ich vykonávania. Konkrétne:

- nariadením Komisie (EÚ) 2016/1719¹⁰ sa zriaďuje jednotná platforma na pridelovanie dlhodobých kapacít spojovacích vedení PPS. Platforma predstavuje centrálny kontaktný bod pre účastníkov trhu na účely rezervácie dlhodobých prenosových kapacít v rámci EÚ,
- nariadením Komisie (EÚ) 2017/2195¹¹ sa zriaďujú európske platformy s regulačnou energiou na výmenu štandardných regulačných produktov. Tieto platformy ako jednotné kontaktné miesta umožňujú PPS z EÚ, aby si mohli cezhranične a krátko pred využitím obstaráť regulačnú energiu,
- nariadením Komisie (EÚ) 2015/1222¹² sa zavádza jednotné prepojenie denných a vnútrodenných trhov s elektrinou v EÚ. Účastníkom trhu sa tak uľahčuje organizovanie cezhraničných transakcií obchodu s elektrinou v rámci EÚ krátko pred dodávkou. Jednotné prepojenia denných a vnútrodenných trhov sú ústrednými nástrojmi integrácie vnútorného trhu EÚ s elektrinou. V nariadení (EÚ) 2015/1222 sa takisto stanovujú spoločné požiadavky na určenie nominovaných organizátorov trhu s elektrinou (NEMO) v rámci prepojenia trhu. Ich úlohy zahŕňajú prijímanie objednávok od účastníkov trhu, znášanie celkovej zodpovednosti za párovanie a pridelovanie objednávok v súlade s výsledkami jednotného prepojenia denných a vnútrodenných trhov, uverejňovanie cien, ako aj vyrovnávanie a zúčtovanie zmlúv vyplývajúcich z obchodných transakcií podľa príslušných dohôd s účastníkmi a predpisov. NEMO sú oprávnení ponúkať svoje služby aj v iných členských štátoch než len v členských štátoch, v ktorých sú určení.

V článkoch ENER.13, ENER.14, ENER.15 a ENER.19 dohody o obchode a spolupráci sa stanovuje rámec na vypracúvanie opatrení a technických postupov na efektívne využívanie elektrických a plynových prepojovacích vedení medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom a stanovujú sa mechanizmy na uľahčenie ich vykonávania. Uvedené opatrenia však nesmú zahŕňať ani predpokladať účasť PPS Spojeného kráľovstva na postupoch Únie týkajúcich sa používania prepojení¹³.

¹⁰ Články 48 až 50 nariadenia Komisie (EÚ) 2016/1719 z 26. septembra 2016, ktorým sa stanovuje usmernenie pre pridelovanie dlhodobých kapacít, Ú. v. EÚ L 259, 27.9.2016, s. 42.

¹¹ Články 19 až 21 nariadenia Komisie (EÚ) 2017/2195 z 23. novembra 2017, ktorým sa stanovuje usmernenie o zabezpečovaní rovnováhy v elektrizačnej sústave, Ú. v. EÚ L 312, 28.11.2017, s. 6.

¹² Kapitoly 5 a 6 nariadenia Komisie (EÚ) 2015/1222 z 24. júla 2015, ktorým sa stanovuje usmernenie pre pridelovanie kapacity a riadenie preťaženia, Ú. v. EÚ L 197, 25.7.2015, s. 24.

¹³ Pokiaľ ide o elektrinu, pozri článok ENER.13 ods. 2, a pokiaľ ide o plyn, článok ENER.15 ods. 3 dohody o obchode a spolupráci. Pokiaľ ide o plynové prenosové sústavy, obchodné dohody, ktoré v súčasnosti vypracúvajú PPS s cieľom splniť si povinnosti stanovené v nariadení Komisie (EÚ) 2017/459 zo 16. marca 2017, ktorým sa stanovuje sieťový predpis o mechanizmoch pridelovania

Vylúčenie z účasti sa vzťahuje na jednotnú platformu na pridelovanie dlhodobých kapacít spojovacích vedení, európske platformy s regulačnou energiou a jednotné prepojenie denných a vnútrodenných trhov s elektrinou v EÚ. Okrem toho sa NEMO so sídlom v Spojenom kráľovstve stali prevádzkovateľmi z tretích krajín a už nie sú oprávnení realizovať služby prepojenia trhu v EÚ.

3. KOORDINÁCIA PREVÁDZKY SÚSTAVY

V nariadení Komisie (EÚ) 2017/1485¹⁴ sa vyžaduje, aby PPS zriadili regióny prevádzky sústavy. Okrem toho sa v nariadení Komisie (EÚ) 2019/943¹⁵ vyžaduje, aby PPS v regióne prevádzky sústavy do 1. júla 2022 zriadili regionálne koordinačné centrum (RCC). RCC budú pomáhať PPS okrem iného lepšie riadiť preťaženie ich sústav a lepšie vypočítavať kapacity na ich spojovacích vedeniach.

Od 1. januára 2021 sa na Spojené kráľovstvo už nevzťahujú regióny prevádzky sústavy. V dôsledku toho sa PPS Spojeného kráľovstva nemôžu zúčastňovať na RCC. Tým nie je dotknutá možnosť technickej spolupráce medzi RCC a PPS Spojeného kráľovstva.

4. OBCHODOVANIE S ELEKTRINOU A PLYNOM

V nariadení (EÚ) č. 1227/2011¹⁶ sa zakazuje zneužívanie trhu na veľkoobchodných trhoch s elektrinou a plynom v EÚ. V záujme účinného stíhania prípadov zneužitia trhu sa v článku 9 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1227/2011 od účastníkov trhu EÚ vyžaduje, aby sa zapísali do registra svojho národného energetického regulačného orgánu. Od účastníkov trhu z tretích krajín sa vyžaduje, aby sa zapísali do registra národných energetických regulačných orgánov členského štátu, v ktorom pôsobia.

Od 1. januára 2021 sa účastníci trhu so sídlom v Spojenom kráľovstve stali účastníkmi z tretích krajín. Preto sa podľa článku 9 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 1227/2011 musia účastníci so sídlom v Spojenom kráľovstve, ktorí chcú pokračovať v obchodovaní s veľkoobchodnými energetickými produktmi EÚ, zapísať do registra národného energetického regulačného orgánu členského štátu, v ktorom pôsobia. Podľa článku 9 ods. 4 nariadenia (EÚ) č. 1227/2011 musí byť registračný formulár predložený pred uzavretím transakcie, ktorá sa musí oznámiť.

V článku ENER.7 dohody o obchode a spolupráci sa stanovuje, že zmluvné strany spolupracujú s cieľom odhaliť obchodovanie s využitím dôverných informácií a manipulácii s trhom a predchádzať mu, pričom v prípade potreby si môžu vymieňať informácie vrátane informácií o monitorovaní trhu a činnostiach presadzovania práva.

kapacity v plynárenských prepravných sieťach, nie sú „postupmi Únie“ v zmysle dohody. Týmto nie je dotknutý stav akýchkoľvek budúcich postupov ani opatrení, ktoré sa prípadne vypracujú.

¹⁴ Nariadenie Komisie (EÚ) 2017/1485, ktorým sa stanovuje usmernenie pre prevádzkovanie elektrizačnej prenosovej sústavy, Ú. v. EÚ L 220, 25.8.2017, s. 1.

¹⁵ Články 34 – 47 nariadenia (EÚ) 2019/943.

¹⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1227/2011 z 25. októbra 2011 o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou, Ú. v. EÚ L 326, 8.12.2011, s. 1 (REMIT).

5. INVESTÍCIE DO PPS

Smernica (EÚ) 2019/944¹⁷ a smernica 2009/73/ES¹⁸ upravujú certifikáciu PPS. Podľa článku 53 smernice (EÚ) 2019/944 a článku 11 smernice 2009/73/ES sa na certifikáciu PPS, ktoré ovláda(-jú) osoba(-y) z tretej krajiny, vzťahujú osobitné pravidlá. V smerniciach sa predovšetkým vyžaduje, aby členské štáty a Komisia posúdili, či udelenie certifikácie dotknutému PPS, ktorého ovláda(-jú) osoba(-y) z tretích krajín, ohrozí bezpečnosť dodávok energie pre členský štát a EÚ.

Od 1. januára 2021 sa PPS, ktorých kontrolujú investori zo Spojeného kráľovstva, považujú za PPS kontrolovaných osobami z tretej krajiny. Aby títo PPS mohli pokračovať vo svojej činnosti v EÚ, potrebujú certifikáciu v súlade s článkom 53 smernice (EÚ) 2019/944 a článkom 11 smernice 2009/73/ES. Členské štáty môžu zamietnuť certifikáciu, ak jej udelenie predstavuje hrozbu pre bezpečnosť dodávok v členskom štáte.

6. PODMIENKY UDELOVANIA A POUŽÍVANIA POVOLENÍ NA VYHLADÁVANIE, PRIESKUM A ŤAŽBU UHEOVODÍKOV

V smernici 94/22/ES¹⁹ sa stanovujú pravidlá udeľovania povolení na vyhľadávanie, prieskum a ťažbu uhl'ovodíkov. Okrem iného sa v nej zabezpečuje, aby postupy boli otvorené pre všetky subjekty a aby sa povolenia udeľovali na základe objektívnych a uverejnených kritérií. Podľa článku 2 ods. 2 druhého pododseku smernice 94/22/ES môžu členské štáty z dôvodov bezpečnosti štátu odoprieť prístup k týmto činnostiam a ich vykonávanie akémukoľvek subjektu, ktorý prakticky ovládajú tretie krajiny alebo štátni príslušníci tretích krajín.

Od 1. januára 2021 sa článok 2 ods. 2 smernice 94/22/ES bude uplatňovať v prípade, že boli udelené povolenia alebo sa žiada o ich udelenie subjektu, ktorý prakticky ovláda Spojené kráľovstvo alebo štátni príslušníci Spojeného kráľovstva.

B. PRAVIDLÁ UPLATNITEĽNÉ V SEVERNOM ÍRSKU OD SKONČENIA PRECHODNÉHO OBDOBIA

Od skončenia prechodného obdobia sa uplatňuje protokol o Írsku/Severnom Írsku²⁰. Protokol o Írsku/Severnom Írsku podlieha pravidelnému udeleniu súhlasu zákonodarného zhromaždenia Severného Írska, pričom počiatočné obdobie uplatňovania trvá štyri roky po skončení prechodného obdobia²¹.

¹⁷ Smernica (EÚ) 2019/944 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou, Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125.

¹⁸ Smernica 2009/73/ES o spoločných pravidlách pre vnútorný trh so zemným plynom, Ú. v. EÚ L 211, 14.8.2009, s. 94.

¹⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES z 30. mája 1994 o podmienkach udeľovania a používania povolení na vyhľadávanie, prieskum a ťažbu uhl'ovodíkov, Ú. v. ES L 164, 30.6.1994, s. 3.

²⁰ Článok 185 dohody o vystúpení.

²¹ Článok 18 protokolu o Írsku/Severnom Írsku.

V protokole o Írsku/Severnom Írsku sa stanovuje, že určité ustanovenia práva EÚ sa uplatnia aj na Spojené kráľovstvo, pokiaľ ide o Severné Írsko, a v Spojenom kráľovstve, pokiaľ ide o Severné Írsko. V protokole o Írsku/Severnom Írsku sa EÚ a Spojené kráľovstvo ďalej dohodli, že v rozsahu, v akom sa pravidlá EÚ uplatňujú na Spojené kráľovstvo, pokiaľ ide o Severné Írsko, a v Spojenom kráľovstve, pokiaľ ide o Severné Írsko, sa so Severným Írskom zaobchádza ako s členským štátom²².

V protokole o Írsku/Severnom Írsku sa stanovuje, že určité pravidlá EÚ týkajúce sa veľkoobchodných trhov s elektrickou energiou sa uplatňujú na Spojené kráľovstvo, pokiaľ ide o Severné Írsko, a v Spojenom kráľovstve, pokiaľ ide o Severné Írsko²³.

Znamená to, že v rozsahu, v akom sa odkazy na EÚ v častiach A a B tohto oznámenia uplatňujú na výrobu, prenos, distribúciu a dodávky elektriny, veľkoobchodné obchodovanie s elektrinou či cezhraničné výmeny elektriny²⁴, musia sa chápať tak, že zahŕňajú aj Severné Írsko, zatiaľ čo odkazy na Spojené kráľovstvo sa musia chápať tak, že odkazujú len na Veľkú Britániu.

Konkrétnejšie to okrem iného znamená, že:

- prevádzkovatelia so sídlom v Severnom Írsku sa na účely kompenzačného mechanizmu uplatňovaného medzi PPS (pozri oddiel A.1) považujú za prevádzkovateľov z Únie,
- prevádzkovatelia so sídlom v Severnom Írsku sa na účely jednotnej pridelovacej platformy na pridelovanie dlhodobých kapacít spojovacích vedení, európskych platforiem s regulačnou energiou a jednotné prepojenie denných a vnútrodných trhov s elektrinou v EÚ považujú za prevádzkovateľov Únie (pozri oddiel A.2),
- ustanovenia nariadenia (EÚ) č. 1227/2011 sa naďalej uplatňujú v súvislosti s veľkoobchodným obchodovaním s elektrinou v Severnom Írsku. Zmluvy a deriváty na dodávku alebo prepravu elektrickej energie (ale nie plynu) v Severnom Írsku sú veľkoobchodné energetické produkty v zmysle vymedzenia v nariadení (EÚ) č. 1227/2011 (pozri oddiel A.4 vyššie).

V protokole o Írsku/Severnom Írsku sa však vylučuje možnosť Spojeného kráľovstva, pokiaľ ide o Severné Írsko:

- zúčastňovať sa na prijímaní a tvorbe rozhodnutí Únie²⁵,
- odvolávať sa na zásadu krajiny pôvodu alebo vzájomné uznávanie okrem iného pri registráciách na príslušnom vnútroštátnom orgáne²⁶.

²² Článok 7 ods. 1 dohody o vystúpení v spojení s článkom 13 ods. 1 protokolu o Írsku/Severnom Írsku.

²³ Článok 9 protokolu o Írsku/Severnom Írsku a príloha 4 k uvedenému protokolu.

²⁴ Ustanovenia, ktoré sa týkajú maloobchodných trhov a ochrany spotrebiteľa, sa neuplatňujú.

²⁵ V prípade, že je potrebná výmena informácií alebo vzájomné konzultácie, uskutočnia sa v rámci spoločnej konzultačnej pracovnej skupiny zriadenej na základe článku 15 protokolu o Írsku/Severnom Írsku.

²⁶ Článok 7 ods. 3 prvý pododsek protokolu o Írsku/Severnom Írsku.

Konkrétnejšie to okrem iného znamená, že:

- regulačný orgán Severného Írska je vylúčený z účasti v Agentúre pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky,
- registrácia na regulačnom úrade Spojeného kráľovstva, ktorý zastupuje Severné Írsko, v EÚ nie je platná (pozri článok 7 ods. 3 protokolu o Írsku/Severnom Írsku). Účastníci trhu, ktorí obchodujú s veľkoobchodnými energetickými produktmi, sa preto musia zaregistrovať v niektorom členskom štáte Únie,

Webová lokalita Komisie venovaná energetickej politike (<https://ec.europa.eu/energy/en/home>) obsahuje všeobecné informácie o právnych predpisoch Únie uplatniteľných na vnútorný trh s energiou. Tieto stránky budú v prípade potreby doplnené o ďalšie aktuálne informácie.

Európska komisia
Generálne riaditeľstvo pre energetiku